

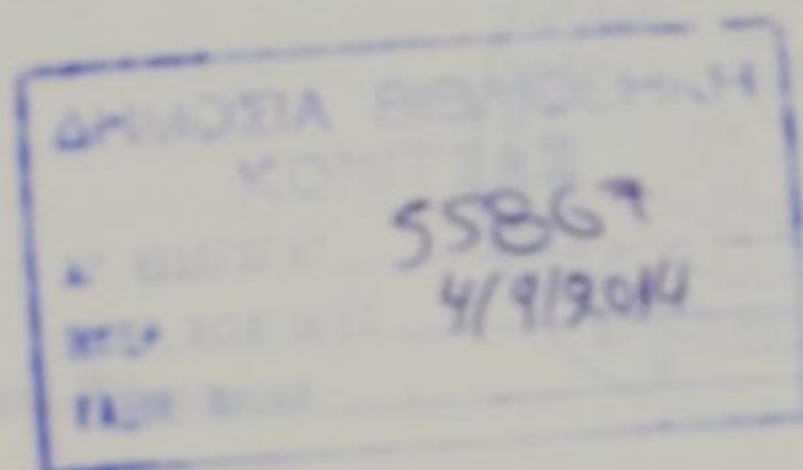
ΚΩΝΣΤΙΝΟΥ ΚΙΤΣΟΥ
Καθηγητού Παιδαγωγικών της Ζ. Π. 'Ακαδημίας 'Ιωαννίνων

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ, ΩΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1959

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ, ΩΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

[Αναπτύχθηκε στις 14-12-1958 ως έκκληση του προγράμματος πενταετών εκδηλώσεων, που οργανώθηκε, κάθε χρόνο, στο Γιάννινα ή «Παιδαγωγική Έστια» (μηνιαίο φιλολογικό Περιοδικό)].

Κύριε Νομάρχα,

Κυρίες, Δεσποινίδες και Κύριοι,

«Ἡ παραγνώριση καὶ ἡ περιφρόνηση τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ὠδήγησαν σὲ πράξεις βαρβαρότητος, ποὺ ἀναστατώνουν τὴ συνείδηση τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ δημιουργία ἑνὸς κόσμου, στὸν ὁποῖο τὰ ἀνθρώπινα ὄντα θὰ εἶναι ἐλεύθερα νὰ ὁμιλοῦν καὶ νὰ σκέπτονται, ἀπηλλαγμένα ἀπὸ τὸν φόβο καὶ τὴν ἀθλιότητα, ἔχει θεωρηθῆ σὰν ὁ βαθύτερος πόθος τοῦ ἀνθρώπου». ().

Ζήσαμε μιὰ ἐποχὴ, στὴν ὁποία γνωρίσαμε τὴν τρομοκρατία, τὴν πείνα, τὴ «μαύρη ἀγορά», τὴν ἀνελεύθερη κράτηση, τοὺς πράκτορες κατασκοπείας, τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως, τὴ δολιοφθορά, τὴ ἀψυχολόγητη ἐφαρμογὴ διαταγῶν, τὰ πολλὰ «ἀπαγορεύεται» καὶ «τιμωρεῖται», ποὺ συντελοῦν στὴν παρανομία ἢ στὸν φόβο καὶ τὴν ἀγανάκτηση, καὶ τὴ νομιμοποίησι πολλῶν φορῶν τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου. Ζοῦμε ἀκόμη «τὴν διάχυτη κατάστασι τοῦ ἄγχους, ποὺ δημιουργεῖ ἕνα κλίμα ἀνασφαλείας καὶ κρατάει τὸ ἄτομο σὲ μελαγχολία ἢ σ' ἐπιθετικότητα ἀνάλογα μὲ τὰ μέσα γιὰ αὐτοάμυνα, ποὺ μπορεῖ ἢ ἰδιοσυστασία του νὰ χρησιμοποιοῦ. Κι' ἔτσι μένει σὰν τελευταῖο προνόμιο καὶ καταφύγιο τοῦ ἀτόμου ἡ ἐξέγερσι ὡς ἀπάντησι στὴν αὐταρχικότητα, ἡ ἀντίστασι ὡς ἀπάντησι στὴν καταπίεσι καὶ ἡ ἄρνησι ὡς ἀπάντησι στὸν ἐξευτελισμὸ τῆς προσωπικότητός του» ().

Αὐτὴ εἶναι σὲ γενικὲς γραμμὲς ἡ διαπίστωσι τῶν πνευματικῶν ἡγετῶν στὰ μέσα τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ποὺ συγκεντρώθηκαν στὸ Παρίσι μὲ πρόσκλησι τῆς Unesco, (Ὁργάνωσι τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν γιὰ τὴν ἀγωγή, τὴν ἐπιστήμη καὶ τὸν πολιτισμὸ), στὶς 10 Δεκεμβρίου 1948, μπροστὰ ἀπὸ δέκα ἀκριβῶς χρόνια, γιὰ νὰ καθορίσουν τὶς ἀνάγκες καὶ τὰ ἰδεώδη τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας, γιὰ νὰ διατυπώσουν τὴν ποθητὴ κι' εὐκταία θέσι τοῦ ἀτόμου ὡς μέλους τῆς κοινωνίας καὶ ὡς πολίτου, ὡς ἐργάτου καὶ ὡς μετανάστου, ὡς πιστοῦ καὶ ὡς ἐπιστήμονος, ὡς οἰκογενειάρχου καὶ ἰδιοκτῆτου, ὡς ἀσθενοῦς καὶ ἀνικάνου πρὸς ἐργασίαν, ὡς συνδικαλιστοῦ καὶ ὀργανωτοῦ τῆς ἐλεύθερης ζωῆς του, ὡς βρέφους καὶ ὡς μαθητοῦ, ὡς καλλιτέχνου καὶ γενικῶς ὡς ἐλευθέρου ἀτόμου, ποὺ ἔχει δικαιώματα ἀλλὰ καὶ ὑποχρεώσεις.

1. Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν εἰσαγωγή στὸ κείμενο τῆς «Declaration Universelle des droits de l' homme» Paris, 1948.

2. Α. Δρακουλίδη: «Ὁ ψυχικὸς δείκτης τῆς ἐποχῆς μας», Ἐπιστημον. Βῆμα Διδ[λου], 9ον 10ον] 1956.

Μὲ τὴν ἔρευνά τους οἱ πνευματικοὶ ἡγέται ὄλων τῶν χωρῶν διεπίστωσαν τοὺς φιλοσοφικοὺς στοχασμοὺς τῶν ἀνθρώπων γιὰ τὴ ζωὴ καὶ συνέθεσαν τὸ περιεχόμενο ἑνὸς σύγχρονου ἀνθρωπισμοῦ, ποὺ μπορεῖ νὰ ἐνέχη, ἀλλὰ καὶ νὰ ξεπερνᾷ τὸν ἑλληνο-λατινικὸ ἀνθρωπισμὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων, τὸν χριστιανικὸ ἀνθρωπισμὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἐποχῆς καὶ τὸν ἐπιστημονικὸ ἀνθρωπισμὸ τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν μερικὴ ἢ πλήρη ἀναγνώριση τῶν βαθυτέρων πόθων τοῦ ἀνθρώπου, τῶν δικαιωμάτων του δηλαδὴ γιὰ τὴν ἐλεύθερη ἐθνικὴ καὶ πολιτικὴ ζωὴ του καὶ γιὰ τὴν ἀξιοπρέπειά του, χρονολογεῖται ἀπὸ τὶς πολὺ παλαιᾶς ἐποχές. Ἡ ἱστορία ἀναγράφει τὶς σχετικὲς προσπάθειες προφητῶν, φιλοσόφων, παιδαγωγῶν, δικαστῶν, κρατικῶν λειτουργῶν καὶ μαρτύρων. Οἱ κυριώτερες, ὅμως, προσπάθειες πρέπει ν' ἀναζητηθοῦν στοὺς ἴδιους τοὺς λαούς, ποὺ ἀγωνίσθηκαν σὰν ἄνδρες καὶ σὰν γυναῖκες, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὸ δικαίωμα νὰ ζοῦν μ' ἀξιοπρέπεια καὶ ἀσφάλεια, ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὸν δεσποτισμὸ, τὴν θρησκομανία, τὴν ἄγνοια, τὴν ἀνεπιείκεια, τὴν δεισιδαιμονία καὶ τὴν τυραννία. Ὡς ἀξιομνημόνευτοι σταθμοὶ μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν οἱ στιγμὲς ἐκεῖνες, ποὺ διατυπώθηκαν ἡ Magna Carta τὸ 1215 στὴν Ἀγγλία, ὁ περίφημος Νόμος τοῦ Habeas Corpus τὸ 1679 καὶ ὁ Χάρτης τῶν δικαιωμάτων τὸ 1689 στὴν Μεγάλη Βρεταννία, ἡ Διακήρυξη τῆς Ἀνεξαρτησίας τὸ 1776 στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἡ Διακήρυξη τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τοῦ Πολίτου τὸ 1789 στὴ Γαλλία. Χαρακτηριστικό, ὅμως, τῶν ἐπιστήμων αὐτῶν κειμένων ἦταν ὅτι τὰ δικαιώματα εἶχαν θεωρηθῆ σὰν προνόμιο ὠρισμένων κατηγοριῶν ἀνθρώπων στὴν κοινωνία, ὅτι δὲν εἶχαν φθάσει στὴν ὠριμότητα νὰ τὰ διεκδικοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι αὐθόρμητα καὶ ὅτι ἐκεῖνοι, ποὺ καρπωνόταν αὐτῶν, δὲν αἰσθανόταν τὴν ὑποχρέωση νὰ ὀδηγήσουν καὶ νὰ ἐνθαρρύνουν ἄλλες ομάδες ἀνθρώπων ὀλιγώτερο εὐνοημένες ἀπὸ τὰ κείμενα αὐτά.

Γι' αὐτὸ στὰ μέσα τοῦ 20οῦ αἰῶνος (10-12-1948), ὕστερα ἀπὸ δύο καταστρεπτικοὺς πολέμους καὶ μιὰ ἀνακατάταξη τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων, τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς καὶ τῶν σχέσεων τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ἐθνῶν, ἦταν ἀνάγκη νὰ προχωρήσῃ τὸ ἐξελιγμένο ἀνθρώπινο πνεῦμα, ἔστω καὶ μὲ ἐμπόδια, ἀβέβαιότητες καὶ σοβαρὲς συζητήσεις, στὸν καθορισμὸ μιᾶς Διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ θὰ ἱκανοποιοῦσε τοὺς πόθους καὶ τὶς ἀνάγκες τῶν ἀτόμων ἀνεξαρτήτως πλέον φυλῆς, φύλου, ἐθνικότητος, θρησκείματος, καὶ ἡ ὁποία θ' ἀποτελοῦσε τὸν φιλοσοφικὸ καὶ κοινωνικὸ δείκτη τῆς ἐποχῆς μας.

Τὸ περιεχόμενο (1) καὶ τὰ προβλήματα, ποὺ ἀντιμετωπίζονται στὴν Παγκόσμια αὐτὴ Διακήρυξη μὲ τὰ 30 ἄρθρα της, ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Κατ' ἀρχὴν ἰδοὺ ἓνα σοβαρὸ πρόβλημα:

1. La declaration Universelle des droits de l'homme. Paris 1948. Unesco. (μετάφραση στὴν Ἑλληνικὴ στὸ βιβλίο: «Ἐπιστημονικὸς προσανατολισμὸς τῆς συγχρόνου Παιδαγωγικῆς» (Κ. Ι. Κίτσου), 1956, Ἀθῆναι σελ. 10-16,

Ποία είναι η ηθική και πολιτική φιλοσοφία της εποχής μας;

Άρθρον 1ον. Όλα τὰ ἀνθρώπινα ὄντα γεννῶνται ἐλεύθερα καὶ ἴσα εἰς ἀξίαν καὶ δικαιώματα. Εἶναι προικισμένα μὲ λογικὸν καὶ μὲ συνείδησιν καὶ ὀφείλουν νὰ ἐνεργοῦν τὰ μὲν πρὸ τὰ δὲ ἐν πνεύματι ἀδελφότητος.

Άρθρον 2ον. Ἐκαστος δύναται νὰ καρποῦται πάντων τῶν δικαιωμάτων καὶ πασῶν τῶν ἐλευθεριῶν, αἱ ὅποια διεκηρύχθησαν εἰς τὴν παροῦσαν Δήλωσιν, ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως φυλῆς, χρώματος, φύλου, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικῆς ἀντιλήψεως ἢ πάσης ἄλλης σκέψεως, ἐθνικῆς ἢ κοινωνικῆς καταγωγῆς, οἰκονομικῆς καταστάσεως, γεννήσεως ἢ πάσης ἄλλης θέσεως.

Προσέτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ οὐδεμία διάκρισις στηριζομένη εἰς τὴν πολιτικὴν ἢ νομικὴν ἢ διεθνῆ θέσιν τῆς χώρας ἢ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται ἓν ἄτομον, εἴτε ἡ χώρα αὕτη ἢ τὸ ἔδαφος εἶναι ἀνεξάρτητον ἢ ὑπὸ κηδεμονίαν ἢ οὐχὶ αὐτόνομον ἢ ὑποκείμενον εἰς οἷονδήποτε περιορισμὸν κυριαρχίας.

*Ἰοῖος ὁ βαθύτερος πόθος τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴν ἐλευθερίαν
τῆς προσωπικότητός του;*

Άρθρον 3ον. Πᾶν ἄτομον ἔχει δικαίωμα ζωῆς, ἐλευθερίας καὶ ἀσφαλείας τῆς προσωπικότητός του.

Άρθρον 4ον. Οὐδεὶς θὰ κρατεῖται εἰς αἰχμαλωσίαν, οὐδὲ εἰς ὑποδούλωσιν. Ἡ δουλεία καὶ ἡ τήρησις αἰχμαλώτων εἶναι ἀπηγορευμένοι ὑφ' ὅλας τῶν τὰς μορφάς.

Άρθρον 5ον. Οὐδεὶς θὰ ὑποβάλλεται εἰς βασανιστήρια, οὐδὲ εἰς βαρείας ποινάς οὐδὲ θὰ τυγχάνῃ ἄλλης τινὸς μεταχειρίσεως ἀπανθρώπου ἢ ἐξευτελιστικῆς.

Άρθρον 6ον. Ἐκαστος ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν ἐν παντὶ τόπῳ ἀναγνώρισιν τῆς προσωπικότητός του.

Ποῖα εἶναι τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου ἐναντι τοῦ Νόμου;

Άρθρον 7ον. Όλοι εἶναι ἴσοι ἐναντι τοῦ Νόμου καὶ ἔχουν δικαίωμα, ἄνευ διακρίσεως, ἐπὶ τῆς ὁμοιομόρφου προστασίας τοῦ Νόμου. Ἐχουν τὸ δικαίωμα τῆς προστασίας ἐναντι πάσης ἐπιβολῆς, ἡ ὅποια θὰ παρεβίαζε τὴν παροῦσαν Διακήρυξιν, ὡς, ἐπίσης, καὶ ἐναντίον πάσης προκλήσεως πρὸς μίαν τοιαύτην ἐπιβουλήν.

Άρθρον 8ον. Πᾶν πρόσωπον ἔχει τὸ δικαίωμα προσφυγῆς ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων ἐθνικῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, ἐναντι ἐλεργειῶν, αἱ ὅποια παραβιάζουν τὰ βασικά δικαιώματα, τὰ ὅποια ἀνεγνωρίσθησαν εἰς αὐτὸ ἀπὸ τὸ Σύνταγμα ἢ ἀπὸ τὸν Νόμον.

Άρθρον 9ον. Οὐδεὶς δύναται νὰ συλληφθῇ ἀυθαίρετως, νὰ φυλακισθῇ ἢ νὰ ἐξορισθῇ.

Άρθρον 10ον. Πᾶν πρόσωπον ἔχει δικαίωμα, ὅπως ἡ νομικῆς φύσεως ὑπόθεσις του ἐκδικασθῇ δικαίως καὶ δημοσίᾳ παρ' ἀνεξαρτητοῦ καὶ ἀμερολήπτου δικαστηρίου, τὸ ὅποion ἤθελεν ἀποφανθῇ εἴτε περὶ τῶν δικαιωμάτων

του, εἴτε περὶ τῶν ὑποχρεώσεών του, εἴτε περὶ τοῦ νομικοῦ ἐρείσματος πάσης κατ' αὐτοῦ κατηγορίας ποινικῆς φύσεως.

Ἄρθρον 11ον. Πᾶν πρόσωπον, κατηγορηθὲν δι' ἐγκληματικὴν πράξιν, θεωρεῖται ἄθῳον, μέχρις ὅτου ἀποδειχθῆ νομίμως ἡ ἐνοχὴ εἰς δημοσίαν δίκην, ἐφ' ὅσον ἔχουν παρασχεθῆ αἱ ἀπαραίτητοι ἐγγυήσεις ὑπερασπίσεώς του.

2. Οὐδείς δύναται νὰ καταδικασθῆ διὰ πράξεις ἢ παραβιάσεις, αἱ ὁποῖαι, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαπράξεώς των, δὲν ἀπετέλουν ἐγκληματικὰς πράξεις συμφώνως πρὸς τὸ Ἐθνικὸν ἢ Διεθνὲς Δίκαιον. Ὁμοίως δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῆ οὐδεμία ποινὴ βαρυτέρα ἐκείνης, ἡ ὁποία ἐφηρμόζετο τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἡ ἐγκληματικὴ πράξις διεπράχθη.

Ποῖα τὰ δικαιώματα γιὰ τὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν μας;

Ἄρθρον 12ον. Οὐδείς δύναται νὰ ἀναμειγνύεται αὐθαιρέτως εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν τοῦ ἄλλου, τὴν οἰκογενειακὴν του τοιαύτην, τὴν κατοικίαν του ἢ τὴν ἀλληλογραφίαν του, οὐδὲ δύναται νὰ προσβάλλῃ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἄλλου. Πᾶν πρόσωπον ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς προστασίας τοῦ Νόμου ἔναντι τοιούτων ἀναμείξεων ἢ προσβολῶν.

Ἄρθρον 13ον. α) Πᾶν ἄτομον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κυκλοφορῆ ἐλευθέρως καὶ νὰ ἐκλέγῃ τὴν παραμονὴν του εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐνὸς κράτους.

β) Ἐπίσης δικαιούται νὰ ἐγκαταλείπῃ πᾶσαν χώραν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἰδίας του τοιαύτης, καὶ νὰ ἐπιστρέφῃ ὁμοίως εἰς τὴν χώραν του.

Ἄρθρον 14ον. α) Εἰς περίπτωσιν καταδιώξεως ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀναζητήσῃ ἄσυλον καὶ νὰ εὐεργετηθῆ τοῦ ἀσύλου εἰς ἄλλαν χώραν. β) Τοῦ δικαιώματος τούτου δὲν δύναται νὰ ἐπικαλῆται τις εἰς περίπτωσιν διώξεως στηριζομένης πραγματικῶς εἰς ἓν ἐγκλημα κοινοῦ Δικαίου ἢ ἐπὶ ἐνεργειῶν ἀντιθέτων πρὸς τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

Μπορεῖ κανεὶς νὰ μᾶς στειρῆσ , τὴν ἐθνικότητά μας;

Ἄρθρον 15ον. α) Πᾶν ἄτομον δικαιούται μιᾶς ἐθνικότητος. β) Οὐδείς δύναται νὰ στειρηθῆ αὐθαιρέτως τῆς ἐθνικότητός του, οὐδὲ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀλλαγῆς αὐτῆς.

Μὲ ποῖα κριτήρια ὀφείλει νὰ συγκροτεῖται ἡ οἰκογένεια;

Ἄρθρον 16ον. α) Ἀπὸ τῆς ἡλικίας τοῦ γάμου ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή, ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν φυλὴν, τὴν ἐθνικότητα ἢ τὴν θρησκείαν, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ὑπανδρεύωνται καὶ νὰ δημιουργοῦν οἰκογένειαν. Ἐχουν ἴσα δικαιώματα ἔναντι τοῦ γάμου κατὰ τὴν διάρκειαν καὶ κατὰ τὴν λύσιν αὐτοῦ.

β) Ὁ γάμος δὲν δύναται νὰ τελεσθῆ παρὰ μὲ τὴν ἐλευθέραν καὶ πλήρη συγκατάθεσιν τῶν μελλόντων συζύγων. γ) Ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ φυσικὸν καὶ βασικὸν στοιχεῖον τῆς κοινωνίας καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς προστασίας τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ κράτους.

Εἶναι ἄραγε δικαίωμα τοῦ καθενὸς νὰ μᾶς σιερήσῃ τὴν περιουσίαν μας;

Ἄρθρον 17ον. α) Πᾶν ἄτομον ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν ιδιοκτησίαν ἢ εἰς τὴν μετ' ἄλλων τοιαύτην.

β) Οὐδεὶς δύναται νὰ στερηθῇ αὐθαιρέτως τῆς ιδιοκτησίας του.

Μποροῦμε νὰ ἐκφράζωμε τὴ γνώμη μας ἐλεύθερα, νὰ πιστεύωμε ὅ,τι θέλωμε καὶ ἐλεύθερα ν' ἀνήκωμε σὲ ὀργανώσεις;

Ἄρθρον 18ον Πᾶν πρόσωπον ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν ἐλευθερίαν σκέψεως, συνειδήσεως καὶ θρησκείας. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ὑπονοεῖ τὴν ἐλευθερίαν ἀλλαγῆς τῆς θρησκείας ἢ τῆς πεποιθήσεως, καθὼς καὶ τὴν ἐλευθερίαν νὰ διαδηλώνη τὴν θρησκείαν του καὶ τὴν πεποίθησίν του, μόνον του ἢ μετ' ἄλλων, τόσον δημοσίᾳ ὅσον καὶ ἰδιωτικῶς, διὰ τῆς διδασκαλίας, τῆς πράξεως, τῆς λατρείας καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν.

Ἄρθρον 19ον Πᾶν ἄτομον ἔχει δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τῆς γνώμης του καὶ τῆς ἐκφράσεώς του, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὑπονοεῖ τὸ δικαίωμα νὰ μὴ ἀνησυχῇ διὰ τὰς γνώμας του, νὰ ἀναζητῇ διαφόρους πληροφορίας καὶ ιδέας, νὰ δέχεται τοιαύτας καὶ νὰ τὰς διαδίδῃ ἄνευ περιορισμοῦ καὶ δι' οἴουδήποτε μέσου ἐκφράσεως.

Ἄρθρον 20ον. Πᾶν πρόσωπον ἔχει δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας συμμετοχῆς εἰς εἰρηνικὰς Ἑνώσεις καὶ Συνδέσμους. β) Οὐδεὶς δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ λάβῃ μέρος ἓνα Σύνδεσμον.

Μποροῦμε νὰ ἔχωμε τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι καὶ πῶς;

Ἄρθρον 21ον α) Πᾶν πρόσωπον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τῶν δημοσίων ὑποθέσεων τῆς χώρας του εἴτε ἀμέσως εἴτε μέσῳ ἀντιπροσώπων ἐλευθέρως ἐκλεγέντων. β) Ἔχει ἀκόμη τὸ δικαίωμα νὰ βοηθῇ, ὑπὸ συνθήκας ἰσότητος, τὰς Δημοσίας λειτουργίας τῆς χώρας του. γ) Ἡ θέλησις τοῦ λαοῦ εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς ἐξουσίας τῶν Δημοσίων ἀρχῶν· ἡ θέλησις αὕτη πρέπει νὰ ἐκφρασθῇ διὰ τιμίων ἐκλογῶν, αἱ ὁποῖαι ὀφείλουν νὰ λαμβάνουν χώραν περιοδικῶς διὰ καθολικῆς ἴσης ψήφου καὶ διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ἢ συμφώνως πρὸς ἀνάλογον διαδικασίαν ἐξασφαλίζουσιν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ψήφου.

Δικαιούμαστε ἄραγε νὰ προβάλλωμε τὰ αἰτήματά μας γιὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀσφάλειαν καὶ γιὰ τὴν ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας μας;

Ἄρθρον 22ον. Πᾶν ἄτομον, ὡς μέλος τῆς κοινωνίας, ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν· αὕτη συνιστᾶται, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἀξιοπρέπειάν του καὶ τὴν ἐλευθέραν ἐξέλιξιν τῆς προσωπικότητός του, χάριν τῆς ἐθνικῆς προσπάθειας καὶ τῆς διεθνοῦς συνεργασίας, λαμβανομένης πάντοτε ὑπ' ὄψει τῆς ὀργανώσεως καὶ τῶν πόρων ἐκάστης χώρας.

Άρθρον 23ον. α) Πᾶν πρόσωπον ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν τῆς ἐργασίας του, εἰς τὰς δικαίας καὶ ἱκανοποιούσας τὴν ἐργασίαν του συνθήκας καὶ εἰς τὴν προστασίαν ἐναντι τῆς ἀνεργίας. β) Ὅλοι ἔχουν δικαίωμα, ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως, ἴσης ἀμοιβῆς διὰ τὴν αὐτὴν ἐργασίαν. γ) Ὁ ἐργαζόμενος δικαιούται ἀμοιβῆς δικαίας καὶ ἱκανοποιητικῆς ἢ ὅποια θὰ ἐξασφαλίζη εἰς αὐτόν καὶ εἰς τὴν οἰκογένειάν του μίαν ζωὴν σύμφωνον πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν καὶ ἢ ὅποια ἀμοιβὴ δύναται νὰ συμπληροῦται, ἐὰν ὑπάρχη ἀνάγκη, ὑφ' ὅλων τῶν μέσων τῆς κοινωνικῆς προστασίας. δ) Κάθε ἄνθρωπος δικαιούται νὰ ἰδρῦη μετ' ἄλλων συνδικαλιστικὰς ὀργανώσεις καὶ νὰ συνεταιρίζεται εἰς Συνδικᾶτα διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν συμφερόντων του.

*Τὶ δικαιούμαστε γιὰ τὴν ἀνάπαυσή μας, τὴν ὑγεία μας
καὶ τὴν ἀσφάλεια τῆς ζωῆς μας;*

Άρθρον 24ον. Πᾶν πρόσωπον δικαιούται ἀναπαύσεως καὶ διασκεδάσεως καὶ κυρίως ἐνὸς λογικοῦ περιορισμοῦ τῆς διάρκειας τῆς ἐργασίας του καὶ περιοδικῶν μετ' ἀποδοχῶν ἀδειῶν.

Άρθρον 25ον. α) Δικαιούται, ἐπίσης, ἱκανοποιητικοῦ ἐπιπέδου ζωῆς, ὥστε νὰ ἐξασφαλίζη τὴν ὑγείαν του, τὴν εὐημερίαν του, ὡς καὶ τὴν τοιαύτην τῆς οἰκογενείας του, κυρίως δὲ τὴν διατροφήν του, τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν κατοικίαν, τὴν ἰατρικὴν περίθαλψιν, καθὼς καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀπαραιτήτων κοινωνικῶν ἀναγκῶν του. Ἐχει ἀκόμη δικαίωμα ἀσφαλίσεως εἰς περίπτωσιν ἀνεργίας, ἀσθενείας, ἀναπηρίας, χηρείας, γήρατος ἢ, εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ἀπωλείας τῶν μέσων συντηρήσεως ἐξ αἰτίας περιστάσεων ἢ ἐξαρτήτων τῆς θελήσεώς του. β) Ἡ μητρότης καὶ ἡ παιδικὴ ἡλικία δικαιούνται βοήθειας καὶ εἰδικῆς συμπαραστάσεως. Ὅλα τὰ διὰ νομίμου γάμου γεννηθέντα τέκνα ἢ τὰ ἐξώγαμα τοιαῦτα ἀπολαύουν τῆς ἰδίας κοινωνικῆς προστασίας.

*Μπορεῖ κανεὶς νὰ μᾶς στέρησῃ τὴ μόρφωση καὶ τὴν ἐλεύθερον
ἐξέλιξιν τῶν δυνάμεών μας;*

Άρθρον 26ον. α) Πᾶν ἄτομον ἔχει δικαίωμα νὰ τύχῃ ἀγωγῆς. Ἡ ἀγωγή πρέπει νὰ παρέχεται δωρεὰν τοῦλάχιστον, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν στοιχειώδη καὶ βασικὴν ἐκπαίδευσιν. Ἡ Στοιχειώδης Ἐκπαίδευσιν εἶναι ὑποχρεωτικὴ. Ἡ τεχνικὴ καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσιν πρέπει νὰ γενικευθοῦν. Ἡ εἴσοδος εἰς τὰς ἀνωτάτας σπουδὰς πρέπει νὰ εἶναι προσιτὴ, ἐν πλήρει ἰσότητι, εἰς πάντας ἀναλόγως τῆς ἀξίας των. β) Ἡ ἀγωγή ὀφείλει νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν πλήρη ἐκκόλαψιν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν. Ὀφείλει προσέτι αὕτη νὰ εὐνοῇ τὴν κατανόησιν, τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν φιλίαν μεταξὺ ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ ὅλων τῶν φυλετικῶν ἢ θρησκευτικῶν ομάδων, καθὼς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔργου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν πρὸς διατήρησιν τῆς εἰρήνης. γ) Οἱ

γονείς έχουν, κατά προτεραιότητα, τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξουν τὸ εἶδος τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων των.

Ποῖος δικαιούται ν' ἀπολαμβάνη τὶς καλὰς τέχνας καὶ τὸν πολιτισμὸ;

Ἄρθρον 27ον. α) Πᾶν πρόσωπον δικαιούται νὰ λαμβάνη μέρος ἐλευθέρως, εἰς τὴν πολιτιστικὴν ζωὴν τῆς κοινότητος, νὰ ἀπολαύη τῶν Καλῶν Τεχνῶν καὶ νὰ συμμετέχη εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν πρόοδον καὶ εἰς τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὅποια προέρχονται ἐξ αὐτῶν. β) Ἐκαστος δικαιούται προστασίας τῶν ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν συμφερόντων, τὰ ὅποια ἀπορρέουν ἀπὸ πᾶσαν ἐπιστημονικὴν, φιλολογικὴν ἢ καλλιτεχνικὴν παραγωγὴν, τῆς ὁποίας εἶναι ὁ ἴδιος δημιουργός.

Τὶ μπορούμε νὰ ζητοῦμε ἀπὸ τὴν κυβέρνησή μας καὶ τὰ κράτη τῆς γῆς;

Ἄρθρον 28ον. Πᾶν ἄτομον δικαιούται, ὅπως, ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ διεθνοῦς πεδίου, ἐπικρατῆ τοιαύτη τάξις, ὥστε τὰ δικαιώματα καὶ αἱ ἐλευθερίαι, αἱ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὴν παρούσαν Διακήρυξιν, νὰ εὐρίσκουν τὴν πραγματοποίησίν των.

Μόνον δικαιώματα ἔχουν τὰ ἄτομα καὶ τὰ ἔθνη; Δὲν ὑπόκεινται εἰς ὑποχρεώσεις;

Ἄρθρον 29ον. α) Τὸ ἄτομον ἔχει καθήκοντα ἔναντι τῆς κοινότητος, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ μόνον ἀποβαίνει δυνατὴ ἢ ἐλευθέρως καὶ πλήρως ἐξέλιξις τῆς προσωπικότητός του. β) Κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν δικαιωμάτων του καὶ κατὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἐλευθεριῶν του ἕκαστος ὑπόκειται εἰς τοὺς περιορισμούς, τοὺς καθορισθέντας ἀπὸ τὸν Νόμον, μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ ἀναγνώρισις καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἄλλου καὶ νὰ ἱκανοποιῶνται αἱ ὀρθαὶ ἀπαιτήσεις τῆς ἠθικῆς, τῆς Δημοσίας τάξεως καὶ τῆς γενικῆς εὐημερίας εἰς μίαν Δημοκρατικὴν κοινωσίαν. γ) Τὰ δικαιώματα αὐτὰ καὶ αἱ ἐλευθερίαι δὲν δύνανται, ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει, νὰ ἀσκῶνται ἀντιθέτως πρὸς τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

Ἄρθρον 30όν. Οὐδεμία διάταξις τῆς παρούσης Διακηρύξεως δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ ὡς ὑποννοοῦσα δι' ἓν κράτος, μίαν ὁμάδα ἢ ἓν ἄτομον, ἐν οἷονδήποτε δικαίωμα, διὰ ν' ἀφεθῆ τοῦτο ἐλεύθερον εἰς μίαν ἐνέργειαν ἢ νὰ προβῆ εἰς μίαν πρᾶξιν σκοπεύουσαν τὴν καταστροφὴν τῶν δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν, αἱ ὅποια ἀνακοινοῦνται εἰς αὐτήν».

Ἡ Διακήρυξις αὕτη τῶν Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου θέτει κανόνες ζωῆς καὶ ὑπάρξεως, οἱ ὅποιοι ὀφείλουν νὰ ἐφαρμοσθοῦν ἀπὸ τὰ ἄτομα, τὶς τοπικὰς ὁμάδας, τὶς ἐθνικὰς κοινότητες καὶ τὶς κυβερνήσεις. Διαδηλώνει, θὰ λέγαμε, τὴν πίστην εἰς τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρώπινης ὑπάρξεως μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ περσοναλισμοῦ καὶ διαγράφει τὸ περιεχόμενον μιᾶς καινῆς ζωῆς θεμελιωμένης ἐπὶ ἀμοιβαίῳ σεβασμῷ καὶ ἐπὶ τῇ «ἀνοικτῇ ἠθικῇ» (κατὰ τὸν Bergson). Ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸ μέτρο τῆς ἐποχῆς, μὲ τὸ ὅποιο μπορούμε ν' ἀξιολογήσωμε τὴν ψυχικὴν καλλιέργειαν

τῶν ἀτόμων κσὶ τὸν πνευματικὸ πολισισμὸ τῶν λαῶν. Κάθε ἔθνος μπορεῖ νὰ ὑπερηφανεύεται, ἐφ' ὅσον ὁ βίος του πλησιάζει τὶς ἀρχές αὐτές τῆς Διακηρύξεως καὶ ἐφ' ὅσον βοηθεῖ νὰ πραγματοποιηθοῦν αὐτές καὶ σ' ἄλλα ἔθνη. Ἡ ἀξία τῶν Ἐθνῶν καὶ τῶν ἀτόμων μετῶται ὄχι τόσον μὲ τὸ «ποῖα ἦσαν», ἀλλὰ μὲ τὸ «ποῖα τείνουν νὰ εἶναι», μὲ τὸ «τὶ θέλουν νὰ γίνουιν». Οἱ πνευματικοὶ ἠγέται τῶν ἔθνῶν διεπίστωσαν τὸν βαθύτερο πόθο τῶν ἀνθρώπων καὶ καθώρισαν ὡς ἰδεώδη τῆς ἐποχῆς μας, μὲ τὴ Διακήρυξη αὐτή, **τὴν ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου καὶ τὸν σεβασμὸ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἄλλου.**

Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας, τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ τείνει πρὸς τὰ ἑλληνοχριστιανικὰ ἰδεώδη, θὰ μπορούσαμε νὰ ὑποστηρίξωμε, ὅτι στὴν διακήρυξη αὐτὴ διαφαίνεται ἡ ἐπαναπροβολὴ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος, διότι ἑλληνικὸ ἰδεῶδες εἶναι ἡ ἐλευθερία καὶ χριστιανικὸ ἰδεῶδες ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν προσωπικότητα τοῦ ἄλλου μὲ θυσία ἀκόμη καὶ τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος.

Καὶ τώρα γεννᾶται εὐλογο τὸ ἐρώτημα :

Ποῖα εἶναι ἡ πραγματικὴ ἔναντι τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου;

Ὅταν ὅλα τὰ ἔθνη, τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1948, ἐψήφισαν στὸ Παρίσι τὰ ἄρθρα τῆς Διακηρύξεως, ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ἀνδρῶν, γυναικῶν, παιδιῶν, σ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἔστρεφαν ἐκεῖ τὴν προσοχή τους, γιὰ νὰ βροῦν ἐλπίδες, βοήθεια, συμβουλές, γιὰ νὰ βελτιωθοῦν οἱ ὑλικές καὶ κοινωνικὲς συνθηκὲς τῆς ζωῆς μὲ τὴν ἐνθάρρυνση τῆς διεθνοῦς συνεργασίας, μὲ τὴν ὑποστήριξη τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν ἐλευθερία σὲ δημοκρατικὰ καθεστῶτα (').

Τὰ κράτη τῆς Κόστα—Ρίκα, τῆς Αἰγύπτου, τοῦ Σαλβαντόρ, τῆς Ἐρυθραίας, τῆς Ἰνδονησίας, τῆς Ἰορδανίας, τῆς Λιβύης, τοῦ Πακιστάν, τῆς Συρίας συντάσσουν τὰ Συντάγματα τῆς πολιτικῆς ζωῆς βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς Διακηρύξεως τῶν Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου.

Διεθνεῖς Συνθήκες συνάπτονται εἴτε γιὰ οἰκονομικὴ συνεργασία, εἴτε γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία λαῶν. Ἡ Ἰαπωνία, ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία συμμορφώνονται πρὸς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τοὺς λαοὺς τῶν κτήσεών τους. Οἱ Ἀραβικοὶ λαοὶ διεκδικοῦν τὴν αὐτοτέλειά τους καὶ ἡ Ἑλλὰς μπορεῖ πλέον ν' ἀξιῶνη δημοσίᾳ ἀπὸ τὰ ἔθνη τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τῶν Κυπρίων. Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου ἐδρεύει στὸ Στρασβοῦργο καὶ φρουρεῖ, ὅσο μπορεῖ, τὴν ἐλευθερία. 35 κράτη μετέβαλαν τὴν νομοθεσία τους ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τῆς γυναίκας. Ἰκανοποιητικὰ μέτρα ἔχουν ληφθῆ σ' ὅλες τὶς χῶρες γιὰ τὸν περιορισμὸ τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ καὶ γιὰ τὴν ἐνίσχυση μὲ ὑποτροφίες τῶν ἱκανῶν νέων γι' ἀνώτερες σπουδές. Ἐπιστημονικὰ κέντρα ἐρευνῶν ἔχουν ἰδρυθῆ μὲ ὑποκινήσεις τῆς Unesco στὴν Ἀσία, Ἀφρική, Ἀμερική, καὶ Εὐρώπη. Ὅρια στὶς Ἐπιστῆμες δὲν ὑπάρχουν μὲ τὴν ὀργάνωση διεθνῶν διασκέψεων καὶ τὴν ἐλεύθερη ἀνταλλαγὴ πορισμάτων. Ἐπισκέψεις καὶ ἐκδρομὲς πολιτῶν ἀπὸ χώρα σὲ χώρα γιὰ μορφωτικοὺς σκοποὺς ἔχουν ἐνθαρρυνθῆ, ἐνῶ

1. «Courrier», Unesco, Octobre, 1958.

ἐξ ἄλλου τὰ δικαιώματα τῶν καλλιτεχνῶν, τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐπιστημόνων ἔχουν ὑποστηριχθῆ με συστάσεις καὶ με ἐπεμβάσεις ἀκόμη Διεθνῶν Ὁργανισμῶν. Χιλιάδες ἔντυπα ἔχουν διανεμηθῆ στους λαούς, γιὰ νὰ τοὺς διαφωτίσουν ἐπὶ τῆς σημασίας τῶν ἄρθρων τῆς Παγκοσμίου Διακηρύξεως. Οἱ σκοποὶ τῆς ἀγωγῆς ἔχουν συζητηθῆ ἀπὸ ἐκπροσώπους τῶν Ὑπουργείων Παιδείας, ὥστε με κατάλληλες μεθόδους, βοηθητικὰ βιβλία καὶ ἀνταλλαγές μορφωτικῶν ἀγαθῶν, νὰ καλλιεργηθῆ στὶς νέες γενεές τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως τῶν Ἐθνῶν. Εἰδικές ἐπιτροπές ἐπιστημόνων ἔχουν ὀργανωθῆ καὶ μελετοῦν τὰ σοβαρὰ προβλήματα τῆς συμπεριφορᾶς στὶς μειονότητες, τοῦ δικαιώματος τῶν λαῶν ν' ἀποφασίζουν γιὰ τὴν τύχη τους, τῆς ἐλευθερίας τῆς μορφώσεως, τῆς δουλείας, τῆς γενοκτονίας, τῆς προστασίας τῶν αἰχμαλώτων, τοῦ φυλετικοῦ θέματος στὴ Νότιο Ἀφρική, τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων κ. ἄ.

Πολλὰ ὑπολείπονται νὰ γίνουν τόσο ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις ὅσο κι' ἀπὸ τὰ ἄτομα στὴν προσωπικὴ ζωὴ τους. «Ἡ σπορὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀδελφότητος δὲν ἔπεσε σὲ γῆ τόσον εὐφορῆ. Ἡ ἀνθρώπινη καρδιὰ εἶναι πολλές φορές βραχώδης καὶ σκληρὴ καὶ τὸ ἐνστικτο εἶναι συχνὰ περισσότερο ἰσχυρὸ ἀπὸ τὴν λογικὴ» (). Ὁ βαθύτερος πόθος τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴν ἐλευθερία του καὶ τὸν σεβασμὸ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἄλλου συναντᾷ πολλά ἐμπόδια στὴν σημερινὴ ἐποχὴ.

Ποῖοι εἶναι οἱ κυριώτεροι ἐχθροὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἐνάσκησιν τῶν δικαιωμάτων του;

α) Οἱ ὑπάρχουσες φυλετικὲς προκαταλήψεις, β) ἡ αὐξανόμενη πίεση, ποὺ ἀσκεῖται ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς ἐπὶ τῶν πηγῶν τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς καὶ γ) ὁ ὀλοκληρωτικὸς πόλεμος, ποὺ ἐνδέχεται νὰ γίνῃ καὶ γιὰ τὸν ὅποῖον γίνονται ἀδιάκοπες προετοιμασίες.

α) Οἱ περισσότεροι λαοὶ στὴ γῆ περιφρονοῦν ἢ φοβοῦνται μερικὲς φυλετικὲς ὁμάδες, ποὺ ζοῦν ἢ ὡς μειονότητες στὸν ἐθνικὸ τους χῶρο ἢ ὡς μετακινούμενες ὁμάδες ἢ ὡς κάτοικοι ὑποανεπτυγμένων περιοχῶν (). Διατηροῦν τὴν προκατάληψη ὅτι οἱ μειονότητες θὰ ἐπεκταθοῦν καὶ θὰ κατακλείσουν τοὺς ἰθαγενεῖς, ὅτι θὰ εἶναι πολὺ ἰσχυροὶ καὶ θὰ τοὺς ἐκμεταλλευθοῦν οἰκονομικῶς, ἢ ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς μειονότητος γίνονται κατάσκοποι εἰς βάρος τοῦ ἔθνους ἢ ὅτι ἀκόμη εἶναι κατώτεροι πνευματικῶς καὶ ψυχικῶς καὶ γι' αὐτὸ τοὺς ἀποστρέφονται ἢ τοὺς φοβοῦνται καὶ τοὺς στεροῦν με ποικίλους τρόπους τὴν ἐλευθερία στὴν ἐνάσκησιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Τὸ φαινόμενο τοῦτο παρουσιάζεται ὡς σοβαρὸ πρόβλημα συμβιώσεως μεταξύ τῶν λευκῶν καὶ τῶν μαύρων στὴν Ἀμερική, ὡς οἰκονομικὸ ζήτημα στὶς χῶρες, ποὺ κατοικοῦν Ἑβραῖοι, καὶ ὡς δημοσιογραφικὸ καὶ κοινωνικὸ θέμα ἐκεῖ, ποὺ ἐγκαθίστανται περιοδικῶς ποικίλες ἄλλες φυλετικὲς ὁμάδες. Οἱ προκαταλήψεις αὐτὲς προέρχονται

1. R. Dottrens, «Education et Démocratie» Genève.

2. «Courrier», Unesco, Septembre, 1958.

ἀπὸ φανταστικούς κινδύνους, ἀπὸ οἰκονομικὲς κρίσεις καὶ ἀνεργίες κι' ἀπὸ ἀτομικά μας προβλήματα, γιὰ τὰ ὁποῖα ξεσποῦμε στὶς μειονότητες, καὶ τὶς θεωροῦμε ἔτσι ἐπικίνδυνες γιὰ τὴ ζωὴ μας κι' ἀνάξιες ἴσων μ' ἐμᾶς δικαιωμάτων.

Γιὰ τὴν ἐξαφάνιση τῶν φυλετικῶν προκαταλήψεων καὶ διακρίσεων εἶναι ἀπαραίτητο νὰ κατανοήσωμε ὅτι οἱ οἰκονομικὲς ὠφέλειες ἀπὸ τὶς μειονότητες στὸ ἔθνικὸ σύνολο εἶναι σοβαρώτερες ἀπ' ὅ,τι νομίζομε, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιδιώξωμε τὴν ἀνάπτυξη σχέσεων γάμου καὶ φιλίας μὲ τὶς μειονότητες αὐτές, νὰ καταπολεμήσωμε τὸν φυλετισμὸ μὲ περιορισμὸ τῶν ἐκ παραδόσεως προκαταλήψεων, νὰ ἐνισχυθοῦν οἰκονομικῶς οἱ λαοὶ μὲ παραγωγικὰ ἔργα, γιὰ νὰ ἐκλείψῃ ὁ φόβος οἰκονομικοῦ κινδύνου ἀπὸ τὶς μειονότητες, καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ τὸ Σχολεῖο καὶ ἡ Ἐκκλησία τὴν καλλιέργεια στὶς νέες γενεὲς τῆς ἰδέας τῆς ἰσότητος ὅλων τῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς.

Ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἐνάσκηση τῶν δικαιωμάτων του εἶναι, ὅπως εἶπαμε, ἡ συνεχὴς αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ, κατὰ συνέπεια, ἡ συνεχὴς ἐξάντλησις τῶν πηγῶν τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς, καθὼς καὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἐνὸς νέου πολέμου.

Γιὰ τὰ σοβαρὰ αὐτὰ θέματα ὁ γνωστὸς ("Ἄγγλος) φιλόσοφος τῆς ἐποχῆς μας ·Idous Huxley ("Ἄλντους Χάξλεϋ) διατυπώνει πολὺτιμες σκέψεις σὲ εἰδικὸ ἄρθρο του στὸ Διεθνὲς περιοδικὸ «'Ο Ταχυδρόμος» τῆς Unesco (τεῦχος Ὀκτωβρίου 1958), (·) τὶς ὁποῖες θεωροῦμε ἀπαραίτητο ν' ἀναφέρωμε περιληπτικά.

Τὰ τρία τέταρτα τῶν 2 δισεκατ. 737 ἑκατομμυρίων κατοίκων τοῦ πλανήτου μας δὲν ἔχουν ἐπαρκῆ τροφή. Στὸ τέλος τοῦ 20ου αἰῶνος ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς θὰ διπλασιασθῇ, καὶ θὰ γίνῃ 5,5 δισεκατομ. ἀφοῦ σὲ μιὰ ὥρα αὐξάνεται κατὰ 5.400 ἄτομα. Ἡ διάβρωσις τῆς γῆς ἐλαττώνει τὴν γονιμότητα τῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων, ἐνῶ οἱ μεταλλευτικὲς πηγὲς στὶς βιομηχανικὲς χῶρες ἐξαντλοῦνται, σὲ μιὰ ἐποχῇ, ποὺ ἡ τεχνικὴ πρόοδος κι' ὁ αὐξανόμενος πληθυσμὸς δημιουργοῦν μεγαλύτερες ἀπαιτήσεις ἀγαθῶν.

Τὰ ἄτομα πρέπει νὰ ἐργασθοῦν περισσότερο καὶ νὰ περιορίσουν τὸν ἐλεύθερο χρόνο τους ἐνῶ ἡ οἰκονομικὴ δυνατότης τῶν κοινωνιῶν θὰ εἶναι ἀσταθῆς, διότι, μὲ δυσμενεῖς καιρικὲς συνθῆκες, θὰ ἔχωμε σοβαρὲς οἰκονομικὲς κρίσεις. Γι' αὐτὸ ἐπινοοῦνται σήμερα ἐκτελεστικοὶ Ὀργανισμοὶ πολὺ συγκεντρωτικοί, γιὰ νὰ ἐπεμβαίνουν, ὅταν διασαλεύεται ἡ οἰκονομικὴ τάξις. Ἐτσι, μὲ τὶς συγκεντρωτικὲς διακυβερνήσεις ἡ ἐλευθερία τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ἀτόμων κινδυνεύουν νὰ ἐξαφανισθοῦν.

Ἄπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ πόλεμος, ποὺ δημιουργήθηκε, καταστρέφοντας τὰ συσσωρευμένα πλούτη καὶ τὶς πηγὲς τῆς παραγωγῆς, συνετέλεσε στὴν αὔξησις τῆς σοβαρότητος τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς καὶ ὑπεκίνησε τὸν Συγκεντρωτισμὸ καί, κατὰ συνέπεια,

1. C. S. Lewis, U. S. A., Octobre, 1958. Ὁ A. Huxley εἶναι μυθιστοριογράφος καὶ κριτικὸς συγγραφεὺς. Ἄπὸ τὸ 1937 μένει ὀριστικὰ στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς. Δημοσίευσε περὶ σπουδάστα ἔργα.

τῆ στέρση τῶν ἐλευθεριῶν τῶν ἀνθρώπων ὄχι μόνον τῶν ἡττημένων ἀλλὰ καὶ τῶν νικητῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ φόβος ἐνὸς μελλοντικοῦ πολέμου συντελεῖ στὸ Συγκεντρωτισμὸ τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς δυνάμεως καὶ στὴν δημιουργία Συγκροτημάτων μὲ κυριαρχία Μεγάλων Δυνάμεων. Ἡ γενίκευση τῶν στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων σ' ὅλες τὶς χῶρες μεταφράζεται ὡς στέρση τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ πρωτοβουλίες ἔτσι στὰ ἄτομα καὶ στὰ ἔθνη ἔχουν περιορισθῆ πολὺ. Ὁ ἀνθρώπος χάνει σιγὰ—σιγὰ τὶς ἐλευθερίες του, τὶς ὁποῖες τόσο ποθεῖ.

Ἡοῖες λύσεις προτείνονται;

Τὸ πρῶτο πρόβλημα ἐξαντλήσεως τῶν πηγῶν τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς εἶναι πρόβλημα καθαρῆς ἐπιστήμης καὶ ἐφαρμογῶν της, ἐνῶ τὸ πρόβλημα ἀποφυγῆς νέου πολέμου εἶναι πρόβλημα ἠθικὸ γιὰ τοὺς τεχνικοὺς καὶ ἐπιστήμονας.

1ον) Ἄν τὰ δύο δισεκατομμύρια δολλάρια, ποὺ χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὴν ἀτομικὴ βόμβα, καὶ τὰ ποσά, ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ πολεμικὰ ὄπλα καὶ μέσα βακτηριολογικῶν πολέμων καὶ καταστοφῆς ἐδωδύμων φυτῶν, ἂν τὰ χρήματα αὐτὰ καὶ οἱ κόποι εἶχαν διατεθῆ γιὰ τὴν τεχνητὴ παραγωγή θρεπτικῶν προϊόντων, συνθέσεων χλωροφύλλης καὶ ἄλλων χημικῶν καὶ μηχανικῶν ἐνώσεων, θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ βρεθῆ τροφή γιὰ τοὺς πεινασμένους τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, ὥστε ν' ἀναπνεύσουν κ' ἐκεῖνοι τὴν ἐλευθερίαν τῆς ζωῆς.

Ἐνῶ τὰ ἀποθέματα σὲ μεταλλεύματα ἐξαντλοῦνται καὶ ἐνῶ ὡς ἄνισα διεσπαρμένα στὴ γῆ δημιουργοῦν μονοπωλητὰς—κράτη, ποὺ ὑποτάσσουν στὴν κυριαρχία τους τὰ στερούμενα μεταλλευμάτων ἔθνη, θὰ ἦταν δυνατὸν μὲ σοβαρὴ ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος, νὰ μελετήσουν οἱ ἐπιστήμονες τὴν ἀντικατάσταση τῶν μεταλλευμάτων σὲ πετρέλαια, οὐράνιο καὶ σκληρὰ μέταλλα μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ ἀνέμου καὶ τοῦ ἡλίου καί, μὲ τὸ γυαλὶ καὶ τὶς πλαστικὲς ὕλες, ν' ἀντικαταστήσουν τὸν χαλκὸ, τὸν κασσίτερο, τὸ νίκελ καὶ τὸν τσίγκον, ποὺ ἀρχίζουν νὰ σπανίζουν.

Τὸ πρόβλημα ἐξ ἄλλου τῆς ἀποφυγῆς ἐνὸς νέου πολέμου εἶναι πρόβλημα ἠθικὸ, τονίζει ὁ φιλόσοφος Huxley. Οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ μεγάλοι ἐφευρέται ὀφείλουν νὰ αἰσθανθοῦν τὴν ὑποχρέωση νὰ παρατηρήσουν πῶς χρησιμοποιοῦνται οἱ ἐφευρέσεις των, ποῖα εἶναι τ' ἀποτελέσματα τοῦ ἔργου των γιὰ τὴν εὐτυχία τῶν ἀνθρώπων καὶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ἐνὸς σύγχρονου ἀνθρωπισμοῦ. Οἱ ἐπιστήμονες, ποῦ ὑπηρετοῦν σήμερα τὶς κυβερνήσεις των, ἐνισχύουν τὰ μονοπώλια ὠρισμένων κρατῶν. Ἐτσι οἱ ἐφευρέσεις των καταλήγουν στοὺς ἐξοπλισμοὺς τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, στοὺς βομβαρδισμοὺς καὶ στὸν φόνο τῶν ἐπιζώντων αὔριο μὲ τὴν λευχαιμία ἴσως καὶ τὶς τεχνητὲς ἐπιδημίες.

Γιὰ τὸν ἐπιστήμονα, σὰν ἄτομο, θὰ ἦταν ἐξ ἴσου εὐκόλο νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν εἰρηνικὴν ζωὴν, ὅπως ὑπηρετεῖ τὸν πόλεμο, καὶ νὰ συμβάλῃ στὴ σταθε-

ἀπὸ φανταστικούς κινδύνους, ἀπὸ οἰκονομικὲς κρίσεις καὶ ἀνεργίες κι' ἀπὸ ἀτομικά μας προβλήματα, γιὰ τὰ ὁποῖα ξεσποῦμε στὶς μειονότητες, καὶ τὶς θεωροῦμε ἔτσι ἐπικίνδυνες γιὰ τὴ ζωὴ μας κι' ἀνάξιες ἴσων μ' ἐμᾶς δικαιωμάτων.

Γιὰ τὴν ἐξαφάνιση τῶν φυλετικῶν προκαταλήψεων καὶ διακρίσεων εἶναι ἀπαραίτητο νὰ κατανοήσωμε ὅτι οἱ οἰκονομικὲς ὠφέλειες ἀπὸ τὶς μειονότητες στὸ ἔθνικὸ σύνολο εἶναι σοβαρώτερες ἀπ' ὅ,τι νομίζομε, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιδιώξωμε τὴν ἀνάπτυξη σχέσεων γάμου καὶ φιλίας μὲ τὶς μειονότητες αὐτές, νὰ καταπολεμήσωμε τὸν φυλετισμὸ μὲ περιορισμὸ τῶν ἐκ παραδόσεως προκαταλήψεων, νὰ ἐνισχυθοῦν οἰκονομικῶς οἱ λαοὶ μὲ παραγωγικὰ ἔργα, γιὰ νὰ ἐκλείψῃ ὁ φόβος οἰκονομικοῦ κινδύνου ἀπὸ τὶς μειονότητες, καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ τὸ Σχολεῖο καὶ ἡ Ἐκκλησία τὴν καλλιέργεια στὶς νέες γενεὲς τῆς ἰδέας τῆς ἰσότητος ὅλων τῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς.

Ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἐνάσκηση τῶν δικαιωμάτων του εἶναι, ὅπως εἶπαμε, ἡ συνεχὴς αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ, κατὰ συνέπεια, ἡ συνεχὴς ἐξάντλησις τῶν πηγῶν τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς, καθὼς καὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἐνὸς νέου πολέμου.

Γιὰ τὰ σοβαρὰ αὐτὰ θέματα ὁ γνωστὸς ("Ἀγγλος) φιλόσοφος τῆς ἐποχῆς μας *Idous Huxley* ("Ἄλντους Χάξλεϋ) διατυπώνει πολὺτιμες σκέψεις σὲ εἰδικὸ ἄρθρο του στὸ Διεθνὲς περιοδικὸ «*Ὁ Ταχυδρόμος*» τῆς *Unesco* (τεῦχος Ὀκτωβρίου 1958), (·) τὶς ὁποῖες θεωροῦμε ἀπαραίτητο ν' ἀναφέρωμε περιληπτικά.

Τὰ τρία τέταρτα τῶν 2 δισεκατ. 737 ἑκατομμυρίων κατοίκων τοῦ πλανήτου μας δὲν ἔχουν ἐπαρκῆ τροφή. Στὸ τέλος τοῦ 20ου αἰῶνος ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς θὰ διπλασιασθῇ, καὶ θὰ γίνῃ 5,5 δισεκατομ. ἀφοῦ σὲ μιὰ ὥρα αὐξάνεται κατὰ 5.400 ἄτομα. Ἡ διάβρωσις τῆς γῆς ἐλαττώνει τὴν γονιμότητα τῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων, ἐνῶ οἱ μεταλλευτικὲς πηγὲς στὶς βιομηχανικὲς χῶρες ἐξαντλοῦνται, σὲ μιὰ ἐποχῇ, πού ἡ τεχνικὴ πρόοδος κι' ὁ αὐξανόμενος πληθυσμὸς δημιουργοῦν μεγαλύτερες ἀπαιτήσεις ἀγαθῶν.

Τὰ ἄτομα πρέπει νὰ ἐργασθοῦν περισσότερο καὶ νὰ περιορίσουν τὸν ἐλεύθερο χρόνο τους ἐνῶ ἡ οἰκονομικὴ δυνατότης τῶν κοινωνιῶν θὰ εἶναι ἀσταθῆς, διότι, μὲ δυσμενεῖς καιρικὲς συνθῆκες, θὰ ἔχωμε σοβαρὲς οἰκονομικὲς κρίσεις. Γι' αὐτὸ ἐπινοοῦνται σήμερα ἐκτελεστικοὶ Ὄργανισμοὶ πολὺ συγκεντρωτικοί, γιὰ νὰ ἐπεμβαίνουν, ὅταν διασαλεύεται ἡ οἰκον. τάξις. Ἐτσι, μὲ τὶς συγκεντρωτικὲς διακυβερνήσεις ἢ ἐλευθερία τῶν ἔθνων καὶ τῶν ἀτόμων κινδυνεύουν νὰ ἐξαφανισθοῦν.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ πόλεμος, πού δημιουργήθηκε, καταστρέφοντας τὰ συσσωρευμένα πλούτη καὶ τὶς πηγὲς τῆς παραγωγῆς, συνετέλεσε στὴν αὔξησις τῆς σοβαρότητος τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς καὶ ὑπεκίνησε τὸν Συγκεντρωτισμὸ καί, κατὰ συνέπεια,

1. *Ciampi*, *Unesco*, Octobre, 1954. Ὁ *A. Huxley* εἶναι μυθιστοριογράφος καὶ κριτικὸς συγγραφεὺς. Ἀπὸ τὸ 1937 μένει ὀριστικὰ στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς. Δημοσίευσε περὶ σπουδαστὰ ἔργα.

τῆ στέρηση τῶν ἐλευθεριῶν τῶν ἀνθρώπων ὄχι μόνον τῶν ἡττημένων ἀλλὰ καὶ τῶν νικητῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ φόβος ἐνὸς μελλοντικοῦ πολέμου συντελεῖ στὸ Συγκεντρωτισμὸ τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς δυνάμεως καὶ στὴν δημιουργία Συγκροτημάτων μὲ κυριαρχία Μεγάλων Δυνάμεων. Ἡ γενίκευση τῶν στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων σ' ὅλες τὶς χῶρες μεταφράζεται ὡς στέρηση τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ πρωτοβουλίες ἔτσι στὰ ἄτομα καὶ στὰ ἔθνη ἔχουν περιορισθῆ πολὺ. Ὁ ἀνθρώπος χάνει σιγὰ—σιγὰ τὶς ἐλευθερίες του, τὶς ὁποῖες τόσο ποθεῖ.

Ἱοῖες λύσεις προτείνονται;

Τὸ πρῶτο πρόβλημα ἐξαντλήσεως τῶν πηγῶν τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς εἶναι πρόβλημα καθαρῆς ἐπιστήμης καὶ ἐφαρμογῶν της, ἐνῶ τὸ πρόβλημα ἀποφυγῆς νέου πολέμου εἶναι πρόβλημα ἠθικὸ γιὰ τοὺς τεχνικοὺς καὶ ἐπιστήμονας.

1ον) Ἄν τὰ δύο δισεκατομμύρια δολλάρια, ποὺ χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὴν ἀτομικὴ βόμβα, καὶ τὰ ποσά, ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ πολεμικὰ ὄπλα καὶ μέσα βακτηριολογικῶν πολέμων καὶ καταστοφῆς ἐδωδίων φυτῶν, ἂν τὰ χρήματα αὐτὰ καὶ οἱ κόποι εἶχαν διατεθῆ γιὰ τὴν τεχνητὴ παραγωγή θρεπτικῶν προϊόντων, συνθέσεων χλωροφύλλης καὶ ἄλλων χημικῶν καὶ μηχανικῶν ἐνώσεων, θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ βρεθῆ τροφή γιὰ τοὺς πεινασμένους τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, ὥστε ν' ἀναπνεύσουν κ' ἐκεῖνοι τὴν ἐλευθερίαν τῆς ζωῆς.

Ἐνῶ τὰ ἀποθέματα σὲ μεταλλεύματα ἐξαντλοῦνται καὶ ἐνῶ ὡς ἄνισα διεσπαρμένα στὴ γῆ δημιουργοῦν μονοπωλητὰς—κράτη, ποὺ ὑποτάσσουν στὴν κυριαρχία τους τὰ στερούμενα μεταλλευμάτων ἔθνη, θὰ ἦταν δυνατὸν μὲ σοβαρὴ ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος, νὰ μελετήσουν οἱ ἐπιστήμονες τὴν ἀντικατάσταση τῶν μεταλλευμάτων σὲ πετρέλαια, οὐράνιο καὶ σκληρὰ μέταλλα μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ ἀνέμου καὶ τοῦ ἡλίου καί, μὲ τὸ γυαλὶ καὶ τὶς πλαστικὲς ὕλες, ν' ἀντικαταστήσουν τὸν χαλκὸ, τὸν κασσίτερο, τὸ νίκελ καὶ τὸν τσίγκον, ποὺ ἀρχίζουν νὰ σπανίζουν.

Τὸ πρόβλημα ἐξ ἄλλου τῆς ἀποφυγῆς ἐνὸς νέου πολέμου εἶναι πρόβλημα ἠθικὸ, τονίζει ὁ φιλόσοφος Huxley. Οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ μεγάλοι ἐφευρέται ὀφείλουν νὰ αἰσθανθοῦν τὴν ὑποχρέωση νὰ παρατηρήσουν πῶς χρησιμοποιοῦνται οἱ ἐφευρέσεις των, ποῖα εἶναι τ' ἀποτελέσματα τοῦ ἔργου των γιὰ τὴν εὐτυχία τῶν ἀνθρώπων καὶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ἐνὸς σύγχρονου ἀνθρωπισμοῦ. Οἱ ἐπιστήμονες, ποῦ ὑπηρετοῦν σήμερα τὶς κυβερνήσεις των, ἐνισχύουν τὰ μονοπώλια ὠρισμένων κρατῶν. Ἐτσι οἱ ἐφευρέσεις των καταλήγουν στοὺς ἐξοπλισμοὺς τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, στοὺς βομβαρδισμοὺς καὶ στὸν φόνο τῶν ἐπιζώντων αὔριο μὲ τὴν λευχαιμία ἴσως καὶ τὶς τεχνητὲς ἐπιδημίες.

Γιὰ τὸν ἐπιστήμονα, σὰν ἄτομο, θὰ ἦταν ἐξ ἴσου εὐκόλο νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν εἰρηνικὴν ζωὴν, ὅπως ὑπηρετεῖ τὸν πόλεμο, καὶ νὰ συμβάλῃ στὴ σταθε-

ροποίηση τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς συνεργασίας, ὅπως συμβάλλει τώρα στὰ μονοπώλια τῶν κρατῶν. Ἡ δυσκολία γι' αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ τὸν φιλοσοφικὸ στοχασμὸ, τὴν ἠθική, τὶς ἀξίες, τὸ κριτήριον καὶ τὴν θέληση τῶν ἐπιστημόνων. Εἶναι θέμα, κατὰ τὴν κοινὴ ἔκφραση, «καλῆς θελήσεως», θέμα ἀναπτύξεως μέσα τους ἠθικῶν ἀξιῶν. Εἶναι ζήτημα ψυχικῆς καλλιέργειας καὶ κυρίως παιδείας, στὴν ὁποία θὰ πρέπη κάτι νὰ ἐλπίζωμε.

Κυρίες, Δεσποινίδες καὶ Κύριοι,

Ἐτονίσαμε τὰ προβλήματα ζωῆς στὰ μέσα τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Εἶδαμε τὸ περιεχόμενο τῶν ἄρθρων τῆς Παγκοσμίου Διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ δεχθήκαμε τὸ κείμενο τοῦτο σὰν ἔκφραση τῶν φιλοσοφικῶν καὶ κοινωνιολογικῶν προσανατολισμῶν τῆς ἐποχῆς μας. Διερευνήσαμε τὴ σημερινὴ πραγματικότητα ἔναντι τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ διεκρίναμε τοὺς κυριωτέρους ἐχθροὺς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν προσωπικότητα τοῦ ἄλλου. Ἐναπομένει νὰ ἰδοῦμε τί ἐκάναμε καὶ τί κάνομε ἐμεῖς, οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, ὡς ἄτομα καὶ ὡς ἔθνος, γιὰ τὴν ὑπερνίκηση τῶν ἐμποδίων στὴν ἐνάσκηση τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν προσέγγιση τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς μας πρὸς τὰ ἰδεώδη τῆς ἐποχῆς, ποὺ εἶναι καὶ ἔθνικὰ μας ἰδεώδη. Τὴν ἀνάλυση τῆς πραγματικότητος στὴ χώρα μας ἔκαμε ἤδη ὁ καθένας μας, μόνος του, ἐσωτερικά, ὅταν ἤκουε τὸ κείμενο τῶν ἄρθρων τῆς Διακηρύξεως. Τὴν ἀνάλυση αὐτή, μπροστὰ στὸν φιλοσοφικὸ καὶ κοινωνικὸ δείκτη τῆς ἐποχῆς μας, θὰ συνεχίζη ὁ καθένας μας νὰ κάνη τόσο γιὰ τὸ ἄτομό του ὅσο καὶ γιὰ τὸ ἔθνος του ὑποβάλλοντας συχνὰ τὸ ἐρώτημα: «Ποῖ παρέβην. τί δ' ἔρρεξα, τί δέ μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;»

Καὶ ἔτσι μὲ τὸν κάθε μερικὸ ἀπολογισμὸ μας δὲν θὰ προσδιωρίζαμε ἀραγε ἐπιτυχέστερα τὴν οὐσία τῆς ὑπάρξεώς μας σὲ μιὰ ἐποχὴ, ἢ ὁποία, μὲ τὴν ὑπαρξιακὴ φιλοσοφία της, στρέφει τὸ ἐνδιαφέρον της στὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξὴ μας;

